

22. 6. 2016

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zákonné přidělování přisedících?

Přisedící v českém civilním a trestním právu představují laický element a jsou v Evropě běžní, v anglosaském právu pak tento prvek představuje porota. Je však systém nastaven správně?

Nejdřív něco málo k suché teorii, přisedících je momentálně v České republice něco pod šest tisíc, jsou do své funkce voleni na čtyři roky a přidělení ke konkrétnímu soudu. Samozřejmě je nutné splnit další podmínky jako je věk přesahující 30 let, morální kvality a bezúhonnost. Na rozdíl od jmenovaného soudce pak přisedící samozřejmě nemusejí absolvovat právnické vysokoškolské vzdělání ani složit justiční zkoušku.

Osobě přisedícího pak náleží náhrada výdělků a paušální náhrada za výkon funkce ve výši 150 Kč[1]. Vzhledem k tomu, že se jedná zejména o seniory, kteří jsou nejlépe k dispozici díky svým časovým možnostem (hlavní líčení může trvat dlouhou dobu a senát musí zůstat v původním obsazení, tedy je prakticky nemožné skloubit funkci přisedícího se standardním zaměstnáním), tak v jejich případě jde pouze o onu paušální náhradu, která netvoří právě důstojné ohodnocení za den strávený u soudu.

Dejme ohodnocení stranou, poslední dobou se objevily názory, že u některých soudů je navíc přidělování oněch dvou přisedících ke konkrétnímu soudci v rozporu se zákonem a věc byla několikrát řešena. Asi nejvíce mediálně sledovaný případ se týkal přidělování přisedících ke Krajskému soudu v Brně[2] od roku 2013 do roku 2015.

Konkrétně byla věc řešena například i písemnou interpelací[3] poslance Pavla Blažka, který se ve svém vyjádření ministru Pelikánovi vyjádřil, že dle jeho názoru rozvrhy práce soudů nedostatečně řeší přidělování přisedících do jednotlivých soudních senátů a tím dochází k porušení ústavního práva na zákonného soudce (kterým je vnímán být celý senát, nikoliv jeho „profesionální třetina“). Poukazoval na absenci pravidel, ze kterých by bylo možné dovodit, že členy daného senátu prvního stupně se mají stát právě takoví přisedící ze seznamu a nikoliv jiní.

Ke zlepšení nedošlo ani v roce 2016, kde sice již byli přisedící rozdělení ve skupinkách k jednotlivým senátům (až do počtu 14 na senát) i zde je však zmíněno, že se v praxi přihlíží k jejich zdravotnímu stavu, odbornosti a časovým možnostem, což opět otevírá libovolnou možnost pro sestavování konkrétního senátu.

Součástí rozvrhu práce soudu je určení přisedících, kteří budou působit v jednotlivých soudních odděleních, a rozvrh práce Krajského soudu v Brně tento požadavek nesplňoval, neboť pouze odkázal na seznam přisedících v příloze, kterých zde byl velký počet (přes 100), a bylo možné z něj volit libovolně.

Může se to zdát jako nepodstatná maličkost, ale vzhledem k principu rovnosti hlasů mohou přisedící přehlasovat předsedu senátu, případně je možné výsledek ovlivnit jinými způsoby, senát by rozhodně neměl být ad hoc sestavován například dle potřeb předsedy senátu.

JUDr. Blažek ve své interpelaci poukazuje i na související judikaturu Ústavního soudu, který mj. v nálezu IV. ÚS 307/03[4] uvádí, že ústavní imperativ postulující známé „nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci“ je ochranou zejména proti libovlnnému či účelovému obsazení jednajícího soudu ad hoc. Součástí základního práva na zákonného soudce je i zásada přidělování soudní agendy a

určení složením senátů na základě pravidel obsažených v rozvrhu práce soudců.

Mohlo by se zdát, že se tato zásada uplatí primárně na soudce z povolání, ale z interpelace plyne, že platí její vztáhnutí i na přisedící, jak napovídají další rozhodnutí jako je III. ÚS 232/95[5], III. ÚS 293/98[6] či II. ÚS 3212/10. Vychází se mj. z toho, že vzhledem k tomu, že má laický přisedící stejné podmínky při rozhodování (stejnou váhu svého hlasu), tak by měly být rovnocenné i podmínky pro předvídatelnost a transparentnost jejich přidělování.

V polovině května 2016 se dočkal JUDr. Blažek odpovědi na tuto interpelaci, kde bylo ministrem Pelikánem sděleno, že i dle relativně aktuálního rozhodnutí Nejvyššího soudu ve sp. zn. 8 Tdo 1306/2012[7] je v pořádku, když jsou přisedící povolávání k rozhodování jednotlivých trestních věcí podle jejich časových, pracovních a zdravotních možností a délce mandátu tak, aby nedocházelo k průtahům. V případě, že by ke každému senátu bylo přiděleno příliš málo přisedících, tak by se to projevilo opakovaným odročovaním a dalšími negativními jevy. Tedy nedošlo k žádnému projevu libovůle ani účelovému ad hoc obsazování senátů přisedícími.

Dále ministr Pelikán uvádí usnesení Ústavního soudu ve sp. zn. II. ÚS 1168/13[8], který naopak oponuje názoru JUDr. Blažka v tom, že povaha funkce soudce a přisedícího se diametrálně odlišuje s ohledem na permanentnost jejich trvání. Soudce je jmenován natrvalo, přisedící volen na omezené období a soudce řízení celkově vede, zatímco kompetence přisedícího se týkají pouze rozhodování, tedy nejsou rovnocenní a platí pro ně jiná pravidla.

Resumé tedy je, že standardní současný systém přidělování, kde si každý senát vybírá z určitého „balíčku“ přisedících je dle zákona a nijak neporušuje právo na zákonného soudce. Otázka samotného fungování přisedících, dostatečnost výše jejich odměn a budoucnost v právním řádu je však zatím nevyřešená otázka, která by vydala na několik dalších textů.

Mgr. Jan Metelka,
advokátní koncipient

[1] Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

[2] Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

[3] Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

[4] Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

[5] Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

[6] Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

[7] Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

[8] Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

Další články:

- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Fotbaloví agenti vs. FIFA ve světle stanoviska generálního advokáta Soudního dvora Evropské unie](#)
- [Lichevní smlouva ve světle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 6. 2025, sp. zn. 28 Cdo 2378/2024](#)